

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 6, Sayı: 20, Mart 2019, s. 349-364

Coşkun ÖZDEMİR

Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslami Bilimler Bölümü, Tefsir
Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, c.ozdemir2834@hotmail.com

Doç. Dr. Gökhan ATMACA

Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
Eğitimi Bölümü, gatmaca@sakarya.edu.tr

YAHUDİLERİN PEYGAMBERLİK ALGISI VE PEYGAMBERLERE KARŞI TUTUMLARINA KUR'AN-I KERİM'İN ELEŞTİRİSİ¹

Özet

Makalemizde Yahudilerin ana kaynağı olan Tevrat ve ilgili metinlerden hareketle Yahudilerin peygamberlik algısına değinilmiştir. Ayrıca onların peygamberlere karşı sergilemiş oldukları olumsuz tutumlara yönelik Kur'an-ı Kerim'in getirdiği eleştirilere yer verilmiştir. Yahudiler peygamberleri, hakiki peygamber ve sahte peygamber olarak ikiye ayırmışlardır. Onlara göre hakiki peygamber Tanrı ile irtibatlı olmalı, bu irtibatı sonucu aldığı emir, yasak ve geleceğe dair haberleri insanlara tebliğ etmeli, tebliğ ettiği şeyler Rab Yahve'nin şeriatına uygun olmalıdır. Onlar, bu şartları taşımayan kişileri sahte peygamber olarak adlandırmışlardır. Onlara göre peygamberler sadece ilahi tebliğ görevini yaparken masumdurlar, onun haricinde masum değillerdir. Bu tür düşünce ve inanışları, onları, peygamberler arasında ayırım yapmaya, peygamberlerden bazısına inanmaya, diğerlerini inkâr ve hatta bir kısmını öldürmeye sevk etmiştir. Kur'an'da onların bu tutumları eleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kur'an-ı Kerim, Yahudi, Yahudilik, Peygamberlik, Eleştiri.

¹ Bu makale Doç. Dr. Gökhan Atmaca danışmanlığında Coşkun Özdemir tarafından çalışılmakta olan ve "Kur'an-ı Kerim'in Yahudilik ve Hıristiyanlığa Yönelik Eleştirileri" adını taşıyan yüksek lisans tezinin bir bölümünün ön bulgularının genişletilerek yayına hazırlanmış halidir.

JEWISH PERCEPTION OF PROPHETHOOD AND CRITIQUE OF QURAN BY ATTITUDES TOWARDS PROPHETS

Abstract

In our article, the meaning of the prophecy of the Jews was mentioned by the Torah and the related texts. In addition, the Qur'anic criticism of the Qur'an has been given to the negative attitudes of the prophets. The Jews divided the prophets into two as the true prophet and the false prophet. According to them, the true prophet must be in contact with God, he must inform the people of the orders, prohibitions and news about the future, and the things he communicates must be in accordance with the law of Lord Yahve. They called those who did not have these conditions as false prophets. According to them, the prophets are innocent only when they perform the task of divine communion. Such thoughts and beliefs led them to distinguish between prophets, to believe in some of the prophets, to deny others and even to kill some of them.

Keywords: The Quran, Jewish, Judaism, Prophecy, Criticism.

GİRİŞ

Allah insanoğlunu yaratmış ve bu muradı gereği kendisi ve insanoğlu arasındaki irtibatı sağlamak, onlara kendisini tanıtmak, uymaları gereken emirleri ve kaçınmaları gereken yasakları bildirmek üzere onlar arasından peygamberler seçmiştir.

Allah ile insan arasındaki irtibatı sağlayan peygamberlerin ve peygamberlik kurumunun Yahudiler için önemli bir yeri olmuştur. Yahudiler peygamberliğin Hz. İbrahim'le başladığını iddia etmişler ve Hz. İbrahim'i ataları olarak saymışlardır.² Rab Yahve'nin doğrudan yüz yüze görüşme ve konuşma şerefini Hz. Musa'ya lütfettiği iddiasıyla o'nu diğer peygamberlerden üstün görmüşlerdir.³ Hz. Musa'nın kendilerine peygamber olarak gönderilmesinden ve kendilerine sayısız nimetler verilmesinden⁴ hareketle de kendilerini seçilmiş ve üstün millet saymışlardır.⁵

Yahudiler kutsal kitaplarında peygamberleri hakiki⁶ ya da sahte peygamber⁷ diye ikiye ayırmışlardır. Ancak hakiki/sahte peygamber ayrımı iyi yapılamamış ve bunun sonucu olarak birçok peygamber haksız yere öldürülmüştür.⁸ Kur'an-ı Kerim, peygamberlerle ilgili bu ve benzeri tutum ve fiilleri sebebiyle Yahudileri eleştirmiştir.⁹

² Tekvin, 20/7.

³ Tesniye, 34/10-12.

⁴ A'raf, 7/138, 141; Çıkış, 14/30; Tesniye, 7/8; Taha, 20/80; Bakara, 2/60; Tesniye, 14/19, 20

⁵ Tesniye, 14/1, 2; Tesniye, 7/6, 7.

⁶ Amos, 3/8; Tesniye, 13/1-5; Tesniye, 18/21-22; Çıkış, 4/9; Harman, Ömer Faruk,(1997), "Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler", İslam Tetkikleri Dergisi, S.9, s. 127-161.

⁷ Tesniye, 18/20-22; Tesniye, 13/1-4; Yaremya, 23/14.

⁸ Bakara, 2/61, 87; Ali İmran, 3/183; Neseфі, Ebu'l-Berekât Abdullah b. Ahmed b. Mahmûd., (ö.h.701), (1320), Medârikü't-Tenzil ve hakâiku't-Te'vil, Matbaatü'l-Âmire, İstanbul. C.1, s.52.

⁹ Ali İmran, 2/121, 183. Bu çalışmamızda Yahudilerdeki peygamberlik müessesesi, onların peygamberlik anlayışı ve peygamberlere karşı tutumları tespit edilecektir. Söz konusu tespitlerin Kur'an-ı Kerim'in çizdiği peygamberlik portresine uyup uymadığı tahlil edilecektir.

TİDSAD

Bu çalışmamızda Yahudilikteki peygamberlik müessesesi, peygamberlik anlayışı ve Yahudilerin peygamberlere karşı tutumları tespit edilecektir. Söz konusu tespitlerin Kur'an-ı Kerim'in çizdiği peygamberlik portresine uyup uymadığı tahlil edilecektir.

1. Yahudiler İçin Kullanılan Lafızlar

Tarih de Yahudileri ifade etmek için İbrani,¹⁰ İsrail,¹¹ İsrailoğulları,¹² Yahudi,¹³ Yahud,¹⁴ Hâdû,¹⁵ Ehli Kitap¹⁶ gibi lafızlar kullanılmıştır. Bu çalışmamızda İbrani, İsrailoğulları, Yahudi terimlerinin nereden çıktıklarını ve neden kullanıldıklarını açıkladıktan sonra genel olarak Yahudi ve İsrailoğulları terimlerini kullanacağız.

Tevrat'a göre bütün insanlar tek bir atadan gelmiş ve Hz. Nuh'un oğulları zamanına kadar ırk bakımından insanlar arasında bir ayrım olmamıştır. İnsanlık tufandan sonra Hz. Nuh'un üç oğlundan tekrar türeyip yeryüzüne dağılmıştır.¹⁷ Geleneksel Yahudi anlayışına göre Hz. Nuh'un Sam, Yafes ve Ham adında üç oğlu vardı.¹⁸ Bunlardan Sam, Samilerin;¹⁹ Yafes, Yafesilerin;²⁰ Ham, Hamilerin²¹ atası kabul edilmektedir. Bunlardan Sam'ın soyu diğerleri arasında seçkin bir yere sahiptir. Sam'ın soyundan gelen Eber, Hz. İbrahim'in büyük atasıdır. Bundan dolayı da Hz. İbrahim'e "Eber'in soyundan" anlamında İbrani (İvri), onun konuştuğu dile de İbranice (İvrit) denilmiştir. İbrani terimi; Hz. İbrahim, Hz. İshak ve Hz. Yakub ile onların soyundan gelen çocukları tanımlarken, Hz. İbrahim'in diğer oğlu Hz. İsmail bunun dışında tutulmuştur.²²

Yahudi kavminin, İsrail ve İsrailoğulları olarak adlandırılması ise; Yahudiler tarafından Yahudi atalarının sonuncusu kabul edilen Hz. Yakub'un başından geçen bir olay sonrası İsrail lakabını alması ile ilgilidir. Tevrat'ta anlatıldığına göre kendisini "Tanrı adamı" olarak tanıtan bir adam, Hz. Yakub'un karşısına çıkmış ve onunla sabaha kadar güreşmiş, fakat onu yenememiştir. Adam gitmek isteyince Yakub "Beni kutsamadan seni bırakmam demiş" ve o adamda Yakub'u kutsamış ve o, Yakub'a Tanrıyla uğraşan anlamında İsrail (Yisrael) lakabını vermiştir.²³ Soyuna da İsrailoğulları denilmiştir. İbraniler, Hz. Yakub döneminden Babil sürgününe kadar İsrail olarak anılmıştır. Sürgün edilen bu halk, sürgün sonrasında Hz. Musa'nın dinini kabul etmiş, Samirilerden ayrı olduklarını ifade etmek ve kendilerini onlardan ayırt etmek içinde Yahudi adını almıştır.²⁴

Yahudi geleneğinde Yahudileri ifade etmek için üç ayrı isim kullanılmıştır. Bu isimler; İbrani (İvri), İsrail (Yisrael), Yahudi (Yehudi) dir. "İbrani" ismi yaygın görüşe göre İbrahim'in

¹⁰ Tekvin, 14/13; Tesniye, 26/5.

¹¹ Tekvin, 32/24-30.

¹² Bakara, 2/40, 47, 122, 211, 246; Ali İmran, 3/49, 93; Maide, 5/12, 32, 70, 72, 78, 110; A'raf, 7.105, 134, 137, 138; Yunus, 10/90, 93; İsrâ, 17/2, 4, 101, 104; Meryem, 17/58; Taha, 20/47.

¹³ Adam, Baki, (2010), "Yahudilik", (Ed. Şinasi Gündüz) Yaşayan Dünya Dinleri, s. 205-275, Ankara.

¹⁴ Bakara, 2/113, 120; Maide, 5/51, 64; Ali İmran, 3/67.

¹⁵ Nisa, 4/46; Maide, 5/41, 44.

¹⁶ Ali İmran, 3/64, 65, 67; Maide, 5/65, 68; Hâdid, 57/29; Bakara, 2/105, 109; Ali İmran, 3/64, 65.

¹⁷ Tekvin, 10/32.

¹⁸ Tekvin, 9/21-22.

¹⁹ Tekvin, 10/21-25.

²⁰ Tekvin, 10/2.

²¹ Tekvin, 10/6-8.

²² Baki Adam, Yahudilik, s. 205.

²³ Tekvin, 32/24-30.

²⁴ Baki Adam, Yahudilik, s. 206.

atası Eber'e, "İsrail" ismi İbrahim'in torunu Yakub'a, "Yahudi" ismi de Yakub'un oğullarından Yehuda'ya dayandırılmıştır. "İbrani" lafzı genelde etnik açıdan İsrailoğullarını nitellemek için kullanılmıştır. Babil sürgünü sonrasında yaygınlaşan "Yahudi" kelimesi ise daha ziyade kutsal topraklar dışında yaşayan Yahudi ve Yahudi olmayanlar tarafından kullanılmıştır. Kutsal topraklarda yaşayan Yahudiler ise "İsrailoğulları" veya "İsrail Kavmi" isimlendirmesini benimsemişlerdir. Günümüzde ise Yahudi kelimesi İsrailoğullarının devamı olma, Hz. Musa'nın şeriatına bağlılık manasında hem dini hem de etnik aidiyeti ifade etmektedir.²⁵

İslam dininin Yahudilik ve Yahudilerle ilgili tespit ve değerlendirmeleri genelde Kur'an-ı Kerim'e dayanmaktadır. Kur'an, Yahudilerin inançlarından,²⁶ tarihinden,²⁷ kutsal kitaplarından,²⁸ peygamberlerinden,²⁹ ahlaki davranışlarından,³⁰ Müslümanlarla ve diğer din mensuplarıyla ilişkilerinden³¹ bahsetmektedir. Kur'an'da Yahudiler, İsrail/Benî İsrâil,³² Yehûd,³³ Hâdû³⁴ ve Ehli Kitap³⁵ şeklinde anılmışlardır.

2. Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberleri İfade Eden Kavramlar

En ilkelinden en mükemmeline kadar bütün dinlerde, Tanrı ya da görünmez güçlerle irtibatı sağlayan birtakım insanların var olduğuna inanılmıştır. Bu kimseler kral, büyücü, rahip, kâhin ve peygamber olarak adlandırılmıştır.³⁶

İnsan ile gizli ve görünmez kudret olan, Tanrı arasındaki irtibatı sağlayan, aracılık ve temsil görevini üstlenen kişilerden biri de peygamberlerdir. İslam dininde olduğu gibi Yahudilikte de Tanrı ile irtibatı sağlayan birtakım insanların varlığı kabul edilen bir gerçektir. Yahudilikte geleneksel biçimiyle peygamberlik müessesesi, Tanrının kendi iradesini, seçmiş olduğu bazı kişilere ve bu kişiler aracılığıyla İsrail halkına veya bazen de diğer insanlara izhar etmesi şeklinde anlaşılmıştır. Yahudilikte peygamberlik, diğer geleneklerde görüldüğü şekliyle kişinin gerek doğuştan getirdiği bazı özellikler gerekse sonradan kazandığı bilgi ve yetenek sayesinde ilahi güçlerle veya ruhlarla temasa geçmesinin sonucu olarak değil, Tanrının iradesine ve otoritesine dayalı bir görevlendirme şekliyle sunulmuştur.³⁷

2.1. Yahudilikte Peygamberlik Müessesesi

Yahudilikte peygamber, Tanrının iradesini insanlara tebliğ edip, onlara öğretmek için yetki verdiği kimsedir. Peygamberlik kavramının temel yasası Tesniye kitabının XVIII. babında verilmiştir. Bu bapta, Rab Yahve ve İsrailoğulları arasında çeşitli dönemlerde yapılan ahdin

²⁵ Gürkan, Salime Leyla, (2016), Ana Hatlarıyla Yahudilik, İsam Yayınları, İstanbul. s. 16.

²⁶ Bakara, 2/80, 92, 111; Nisa, 4/ 155; Maide, 5/18; Enam, 6/20; Araf, 7/138, 148; Tevbe, 9/30, 31.

²⁷ Bakara, 2/49-50; Araf, 7/60, 141.

²⁸ Bakara, 2/53, 59, 75, 87; Maide, 5/13, 44.

²⁹ Bakara, 2/55, 87, 251, 253; Ali İmran, 3/65, 67; Maide, 5/70; En'am, 6/20; Nisa, 4/157; Ahzâb, 33/69; Araf, 7/138; Sâd, 38/20; Neml, 27/ 20-22.

³⁰ Bakara, 2/ 13, 74; Maide, 5/ 13, 64; Nisa, 4/37, 54; İsrâ, 17/4.

³¹ Bakara, 2/60, 90, 105, 111, 135; Maide, 5/18, 82.

³² Bakara, 2/40, 47, 122, 211, 246; Ali İmran, 3/49, 93; Maide, 5/12, 32, 70, 72, 78, 10; Araf, 7/105, 134, 137, 138; Yunus, 10/90, 93; İsrâ, 4/2, 4, 101, 104; Meryem, 19/58; Taha, 20/47.

³³ Bakara, 2/113, 120; Maide, 5/51, 64; Ali İmran, 3/67.

³⁴ Nisa, 4/46; Maide, 5/41, 44.

³⁵ Ali İmran, 3/64, 65, 67; Maide, 5/65, 68; Hâdîd, 57/ 29; Bakara, 2/105, 109; Ali İmran, 3/64, 65.

³⁶ G. van der Leeuw, (1970), La Religion, dans son essence et ses manifestations, Paris. s. 210; Harman, Ömer Faruk, "Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler", s. 127.

³⁷ Gürkan, Selime Leyla, Ana Hatlarıyla Yahudilik, s. 113.

hem şartlarını hatırlatmak hem de tatbikatını sağlamakla irtibatlı müesseselerden biri ve önde geleni peygamberliktir.³⁸

Yahudilere göre peygamber, Tanrıdan birtakım emirler ve yasaklar alır ve insanlara iletir.³⁹ Hakiki peygamberler Allah adına konuşur.⁴⁰ Yahudilik açısından peygamberlik bir yönüyle seçilmişlikle de doğrudan bağlantılıdır. Diğer milletlerden gelen peygamberler bir şekilde Tanrının vahyine muhatap olsalar bile kitabi peygamberlik daha ziyade İsrailoğulları ile özleşen ve Hz. Musa'dan itibaren de tamamen İsrailoğulları ile sınırlandırılmış bir statü olarak anlaşılmıştır. Tevrat'a göre ilk defa peygamber (nebi) olarak isimlendirilen kişi aynı zamanda ilk İbrani atası, aynı zamanda İsraili seçilmişliğinin başlangıcı kabul edilen Hz. İbrahim'dir. Yahudi inancına göre Hz. İbrahim'le başlayan⁴¹ ve Hz. Musa ile en mükemmel şekline ulaşan peygamberlik⁴² milattan önce V. yüzyılda yaşadığı kabul edilen Malaki ile sona ermiştir. Bu yüzden Hz. İsa ve Hz. Muhammed peygamber olarak kabul edilmemiştir.⁴³

Yahudi inancına göre Tanrının sözü diğer peygamberlere uyanıkken müşahede edilen sembolik görüntü veya rüya biçiminde ulaşırken; Hz. Musa Tanrı ile yüz yüze aracısız konuşmuştur.⁴⁴ Bu yüzden peygamberlik müessesesinin en mükemmel şekline Hz. Musa ile ulaşıldığına inanırlar.⁴⁵

2.1.1. Hakiki Peygamber

Tevrat'a göre hakiki peygamber olabilmek için peygamberlik iddiasında bulunan kişilerin, yapmış olduğu tebliğ doğru olmalı, Yahudi şeriatine uygun olmalı, Rab Yahve' den başkasına kulluğu emretmemelidir.⁴⁶ Peygamberlerin geleceğe dair verdiği haberler doğru olmalı ve gerçekleşmelidir.⁴⁷ Peygamberler kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek için Rab Yahve'nin izniyle mucizeler göstermelidirler.⁴⁸ Ancak Yahudilik de sadece alamet göstermek de yeterli değildir. Zira onlara göre bazı alametler tesâdüfî veya yalan olabilmektedir.⁴⁹

2.1.2. Sahte Peygamber

Ahd-i Atik'te hakiki peygamberin⁵⁰ özellikleri sayıldığı gibi sahte peygamberlerin de özellikleri sayılmış, sahte peygamberlerin isimleri dahi zikredilmiştir.⁵¹ Peygamberlik yasası kabul edilen Tesniye XVIII. bapta bu konuda önemli ölçütler yer almaktadır.

Tevrat sahte peygamberlerin; Rab Yahve dışında başka ilahlara kulluk yapmaya

³⁸ Harman, Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler, s. 136.

³⁹ Tesniye, 18/21, 22.

⁴⁰ Tesniye, 18/20; Tesniye, 13/1-4.

⁴¹ Tekvin, 20/7.

⁴² Tesniye, 34/10-12.

⁴³ Bakara, 2/146; Ali İmran, 3/185; A'raf, 7/157; Nisa, 4/157.

⁴⁴ Gürkan, Salime Leyla, Ana Hatlarıyla Yahudilik, s. 114; Harman, Ömer Faruk,(2013)“ Yahudilik”, Diyanet İslam Ansiklopedisi, (DİA), C. 43, s. 187-211. Ankara.

⁴⁵ Tesniye, 34/10-12; 7/6, 7; 14/1, 2.

⁴⁶ Tesniye, 18/20; 13/1-4.

⁴⁷ Tesniye, 18/21, 22.

⁴⁸ Çıkış, 4/9; İşaya, 7/11-14.

⁴⁹ Tesniye, 13/1, 2; Çıkış, 7/11, 12.

⁵⁰ Amos, 3/8; Tesniye, 13/1-5; 18/21, 22; Çıkış, 4/9.

⁵¹ Tesniye, 18/20-22; Tesniye, 18/20, 21; 13/1-4; Yaremya, 23/14.

çağırdıklarını,⁵² başka ilahlar adına konuştuklarını,⁵³ geleceğe dair verdikleri haberlerin gerçekleşmediğini,⁵⁴ Rab Yahve adına yalan söylediklerini,⁵⁵ aslı olmayan, yalan şeyleri haber verdiklerini,⁵⁶ zina,⁵⁷ sarhoşluk,⁵⁸ hırsızlık,⁵⁹ yalan,⁶⁰ hilekârlık,⁶¹ dinsizliği yayma⁶² gibi ahlaksızlıklar yaptıklarını bildirmiştir. Orada bu fiilleri yapan kişilerin peygamberlik iddiasında bulunsalar bile gerçek peygamber olmadıkları ifade edilmiştir.⁶³

2.1.3. Kadın Peygamber

Yahudilik de peygamberlik için cinsiyet ve kabile ayrımı gözetilmemiş ve kadın peygamberlerin varlığından söz edilmiştir.⁶⁴ Bu çerçevede kadın peygamberler; Hz. İbrahim'in karısı S'are, Hz. Musa'nın kız kardeşi Miryam,⁶⁵ Debora,⁶⁶ Hulda,⁶⁷ Noadya⁶⁸ ve peygamber İşaya'nın hanımıdır.⁶⁹ Tanah'ta sahte kadın nebilere de sahte erkek nebilere gibi karşı çıkılmış, Tanrı Yahve, onları işledikleri günahtan dolayı uyarılmış ve onların cezalandırılacağından bahsetmiştir.⁷⁰

2. Yahudilikte Peygamberler İçin Kullanılan Kelimeler

2.2.1. Nebî

İbrani dilinde peygamber karşılığı (prophète) kullanılan kelime "Nebî" dir. Nebî kelimesi İbranice de "çağırma" anlamına gelen "naba" fiilinden türemiştir.⁷¹ "Naba" fiilinin Akadca "nabû" köküne bağlı olduğu da ileri sürülmüştür. Akadca'da bu kelime, m.ö. 3000 yılı ortalarından m.ö. 1000 yılı ortalarına kadar "çağırma" manasında kullanılmıştır.⁷²

Nebî kelimesi Tevrat'ta, Tanrı tarafından göreve çağrılmış anlamında ilk defa Hz. İbrahim için kullanılmıştır.⁷³ Nebî kelimesi hem çağrılan hem de çağırana anlamına gelmektedir. Çağrılan anlamı ile peygamberin şahsi tecrübesi, çağırana ile de toplumdaki görevi ön plana çıkartılmış olmaktadır.⁷⁴ Nebî kelimesinin "bağırana adamlar"⁷⁵ anlamına geldiğini söyleyenler

⁵² Tesniye, 18/ 20; 13/1-4.

⁵³ I.Krallar, 18/19; Yaremya, 2/8; 23/13.

⁵⁴ Tesniye, 18/22.

⁵⁵ Yaremya, 23/14; 29/23; I Krallar, 22/5-28; Hezekiel, 13/2.

⁵⁶ Yaremya, 23/14; 29/23; I Krallar, 22/5-28; Hezekiel, 13/2.

⁵⁷ Yaremya, 23/14; 29/23.

⁵⁸ İşaya, 28/7, 8; Mika, 2/11.

⁵⁹ Hezekiel, 22/25.

⁶⁰ İşaya, 9/15.

⁶¹ Yaremya, 6/13.

⁶² Yaremya, 23/15.

⁶³ Yaremya, 6/3; 23/14; Hezekiel, 22/25; İşaya, 9/15.

⁶⁴ Harman, Ö. Faruk, "Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler", s. 149; Çıkış, 15/20; Hâkimler, 4/4; II. Krallar, 22/14; II. Tarihler, 34/22; Nehemya, 6/14; İşaya, 8/3; Hezekiel, 13/7.

⁶⁵ Gürkan, Ana Hatlarıyla Yahudilik, s. 113 .

⁶⁶ Hâkimler, 4/4.

⁶⁷ II.Krallar, 22/14.

⁶⁸ Nehemya, 6/14.

⁶⁹ İşaya, 8/3.

⁷⁰ Hezekiel, 13/17-23; Taşdelen, *Yahudilikte Nübüvvet*, s. 162.

⁷¹ Harman, Ö. Faruk, "Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler", s.129.

⁷² Leon Ramlot, (1972) «Prophetisme» Dictionnaire de la Bible Supplement (DES), C.8, s. 922. Paris. ; Harman, Ömer Faruk, *Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler*, s. 129.

⁷³ Tekvin, 20/7; Ömer Faruk Harman, "Yahudilik", DİA, C.43, s. 204.

⁷⁴ Sinanoğlu, Mustafa, (1995), *Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de Nübüvvet*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul., s. 22.

de olmuştur.

Yahudilikte peygamberlerin; Tanrı Yehova'nın insanlara yönelik iradesini insanlara ulaştırmak,⁷⁶ onlara gelecekte olacak şeyleri önceden haber vermek,⁷⁷ kendisine soru sorulduğunda ya da bir konuda bilgi verilmesi gerektiğinde onlara bilgi vermek gibi görevleri vardır. Bunu yerine getiren kimseye nebi denir.⁷⁸

Nebi kelimesinin müennes şekli olan “Nebi'ah” kelimesi de Ahd-i Atik'te yedi defa zikredilmiş ve kadın peygamberleri ifade etmek için kullanılmıştır.⁷⁹ Bu kadın peygamberler; Hz. İbrahim'in karısı Sâre ve Hz. Musa'nın kız kardeşi Miryam,⁸⁰ Debora,⁸¹ Hulda,⁸² Noadya⁸³ ve peygamber İşıya'nın hanımıdır.⁸⁴

“Tanrı adına hitap eden kişi” anlamında insanları uyaran, doğru yola teşvik eden azizlere de “Nebi” denmiştir.⁸⁵ Tora da Nebi kelimesi peygamber ve azizler dışında, İsrailoğullarını saptırmaya çalışan, onlara yalan yanlış vaatlerde bulunan, onları doğru yoldan ayırmaya çalışan sahte peygamberler için de kullanılmıştır.⁸⁶

2.2.2. Hozêh ve Roéh

Ahd-i Atik'te peygamberleri ifade etmek için kullanılan Hozêh ve Roéh kelimeleri Kitab-ı Mukaddes'in Türkçe çevirilerinde “gören” kelimesiyle çevrilmiştir. Hozêh kelimesi Ahd-i Atik'te 17 defa geçmektedir. Hozêh ve Roéh kelimelerinin eş anlamlı ya da farklı olduklarıyla ilgili çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bazıları Hozêh'in Aramice'den, Rohén'in ise Arapça'dan geldiğini, bu kelimelerin eş anlamlı olduklarını ileri sürmüştür.⁸⁷ Her iki kelimenin aynı olduğunu ileri sürenler olmuş olsa da genel kabul eş anlamlı olduğu yönündedir.

Roéh sıradan insanlardan gizlenen şeyleri açığa çıkarabilen kişi ya da geleceğe yönelik bilgi verme kabiliyetine sahip olan kimsedir.⁸⁸ Peygamberlere ilk dönemlerde Roéh denilmiştir. Bu sıfatla adlandırılan ilk peygamber Samuel⁸⁹ olmuştur. Kenani kavimler de peygamber kavramını ifade etmek üzere Roéh'i kullanmıştır.⁹⁰ Peygamberlerin vahyi ru'yet yoluyla almaları sebebiyle Roéh sıfatının kullanıldığını söyleyenler olmuştur.⁹¹

Hozêh, görmek, algılamak anlamına gelen “Haza” fiilinden türemiştir. Bu da Tanrı ile

⁷⁵ Doğrul, Ömer Rıza, (1963), Yeryüzündeki Dinler Tarihi, İnkilap-Aka Kitabevi, İstanbul. s.166.

⁷⁶ Tesniye, 18/21, 22.

⁷⁷ Çıkış, 4/9.

⁷⁸ Aydın, Fuat, (2004), Yahudilik, İnsan Yayınevi, İstanbul. s. 87.

⁷⁹ Çıkış, 15/20; Hâkimler, 4/4; II. Krallar, 22/14; II. Tarihler, 34/22; Nehamya, 6/14; İşıya, 8/3; Hezekiel, 13/7.

⁸⁰ Gürkan, Selime Leyla, Ana Hatlarıyla Yahudilik, s.113.

⁸¹ Hâkimler, 4/4.

⁸² II.Krallar, 22/14.

⁸³ Nehamya, 6/14.

⁸⁴ İşıya, 8/3.

⁸⁵ Aydın, Mehmet, (2002), Dinler Tarihine Giriş, Din Bilimleri Yayınevi, Konya. s.106.

⁸⁶ Uğur, Hakan,(2008), Kur'an'ın Tasdik Ettiği Tevrat'taki Konular, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Konya. s.203.

⁸⁷ Harman, Ö. Faruk, Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler, s.132.

⁸⁸ Taşdelen, Emine, Yahudilikte Nübüvvet, s. 69.

⁸⁹ I.Tarihler, 9/22.

⁹⁰ Uğur, Hakan, Kur'an'ın Tasdik Ettiği Tevrat'taki Konular, s. 212.

⁹¹ Aydın, Fuat, (2004), Yahudilik, İnsan Yayınevi, İstanbul. s. 87.

ilişkisi sonucunda geleceğe ait bilgileri öğrenen, algılayan kimse demektir.⁹² Hozéh kelimesi bu şekliyle peygamberlerin özelliklerinden birisi olan gelecekte haber verme anlamına gelmektedir.⁹³

2.2.3. İsh-ha-Elohim/Allah Adamı

Ahd-i Atik'te Tanrı ile münasebet kurması yönünden peygamberleri ifade eden birçok terim yer almaktadır. Bu terimlerden biri "Allah Adamı" terimidir. Bu terim, Ahd-i Atik'te sadece hakiki peygamberler için kullanılmıştır.⁹⁴

2.2.4. Obedah ha Elohim/Allah'ın Kulu veya Kul

Allah'ın kulu veya kul tabirleri birçok peygamber için kullanılmıştır. Hz. Musa için "Elohim'in kulu"⁹⁵ ya da "Yehova'nın kulu"⁹⁶ tabiri esas alınmıştır. Yahve gizli şeyleri bu kullarına bildirmekte,⁹⁷ sırlarını onlara açıklamakta,⁹⁸ onları insanlara göndermekte⁹⁹ ve onlar vasıtasıyla konuşmaktadır.¹⁰⁰ Söz konusu tabir peygamberler için kullanılsa da sadece onlarla sınırlandırılmamıştır. Hz. Musa öncesinde -peygamber haricinde- doğru sözlü insanlar içinde kullanılmıştır.¹⁰¹ Fakat Hz. Musa ve sonraki dönemlerde genellikle peygamberleri ifade etmek için sarf edilmiştir.¹⁰²

2.2.5. Obednu Nebiim/Kullarım peygamberler

Ahd-i Atik'in bazı yerlerinde Rab Yahve Peygamberler için; "kullarım peygamberler"¹⁰³ ifadesini kullanmaktadır. Bu ifadeyle şeriatını onlar vasıtasıyla İsrailoğullarına gönderdiğini ifade etmiştir.¹⁰⁴

2.2.6. Mal'ak/Haberci- Elçi

Yahudilik de peygamberleri ifade etmek için kullanılan hitaplardan biri de "Haberci-Elçi"dir. Ahd-i Atik'te "Haberci-Elçi (Melek- Messenger)" ifadesi peygamberi belirten bir unvan olarak değil, sıfat olarak kullanılmıştır.¹⁰⁵ Elçi, kral ile tebaası arasında aracılık görevi yapan kimsedir. İsrailoğullarında Yahve, İsrailoğullarının kralı olduğuna göre Kral Yahve ile Tebaası olan İsrail halkı arasındaki elçi, peygamberdir.¹⁰⁶ Peygamberi ifade etmek üzere kullanılan bu sıfat, sürgün sonrası döneme rastlamaktadır.¹⁰⁷

⁹² Sinanoğlu, Mustafa, Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de Nübüvvet s. 25.

⁹³ Aydın, Fuat, Yahudilik, s. 87; Harman, Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler, s. 133.

⁹⁴ Tesniye 33/1.

⁹⁵ Çıkış, 14/31; Sayılar, 12/7, 8; Tesniye, 34/5; Yeşu, 8/ 31-33.

⁹⁶ II.Tarihler, 24/9; Yaremya, 10/30.

⁹⁷ Sayılar, 12/6, 7; Amos, 3/7.

⁹⁸ Daniel, 2/19, 28, 29.

⁹⁹ Yaremya, 7/25; Ezra, 9/10, 12.

¹⁰⁰ II. Krallar, 9/3-6; 14/25; Zekerya, 1/6; 7/12-23.

¹⁰¹ Mezmurlar, 11/7; Aydın, Fuat, Yahudilik, s. 88.

¹⁰² Harman, Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler, s. 134; Taşdelen, Yahudilikte Nübüvvet, s. 71.

¹⁰³ Yaremya, 25/4.

¹⁰⁴ II.Krallar, 9/7; 17/13; Amos, 3/7; Hezekiel, 38/17; Yaremya, 25/4; Harman, Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler, s.135.

¹⁰⁵ Sinanoğlu, Mustafa, Kitabı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de Nübüvvet, s. 31.

¹⁰⁶ Harman, Ö. Faruk, Yahudilikte Peygamberlik ve peygamberler, s. 135.

¹⁰⁷ Yeşaya, 42/19, 44/26; II. Tarihler, 35/15, 16; Hagay, 1/13; Malaki, 3/1.

2.2.7. Bekçi

Bekçi kelimesi Ahd-i Atik'te gerçek manada "sürülerin bekçisi"¹⁰⁸ ve "tarlaların bekçisi"¹⁰⁹ şeklinde kullanıldığı gibi mecâzi olarak da peygamber içinde kullanılmıştır.¹¹⁰ Yine peygamberler Allah adına kavmini koruyan, onları uyaran kişilerdir.¹¹¹

2.2.8. Mecnun

Ahd-i Atik'in bazı yerlerinde, peygamberler için mecnun¹¹² tabiri kullanılmıştır. Peygamberler, vahyin alınması esnasında ortaya çıkan fizyolojik ve psikolojik değişiklikler ile ilk anda insanlara garip gelebilecek ilahi esrarı onlara bildirmeleri sebebiyle akılsız ve mecnun olarak adlandırılmışlardır.¹¹³

3. Yahudilerin Peygamberlere Karşı Tutumlarına Yönelik Kur'an-ı Kerim'in Eleştirileri

3.1. Hz. Musa'ya Karşı Taşkınlık Yapmaları ve Eziyet Etmeleri

Allah, Hz. Musa'ya inanan İsrailoğullarını denizden geçirip,¹¹⁴ Firavun'un zulmünden kurtarmış,¹¹⁵ onlara Tur'un sağ yanını vaat etmiş, kudret helvası ile bildircin eti indirip¹¹⁶ üzerlerine bulutu gölgelendirmiş,¹¹⁷ böylece onlara birçok nimet vermiştir.

Hz. Musa Tur dağına gittiğinde Allah, Hz. Musa'nın kavmini sınamış, Sâmiri adında birisi, onları yoldan çıkarmıştır.¹¹⁸ Allah, bunu ona bildirince, o kavmine kızgın/üzgün bir şekilde dönmüş ve "Allah size güzel bir vaatte bulunmadı mı? Niçin sözünüzden döndünüz yoksa Allah'ın gazabını mı istiyorsunuz?"¹¹⁹ şeklinde sitem etmiştir. Çünkü onlar Sâmiri'nin eliyle ziynet takımlarından buzağı heykeli yaparak, onu tanrı edinmişlerdir.¹²⁰ Daha önce de Hz. Musa'ya bize Tanrı yap¹²¹ diyerek ona ve Allah'a karşı nankörlük ve taşkınlık etmişlerdir.

Yahudilerin taşkınlıklarını gösteren bir rivayete göre Hz. Musa, edebinden ötürü cildini/bedenini kimseye göstermezdi. İsrailoğullarından bazı kimseler, "Bu neden bu kadar örtünüyor?" diyerek onun bedeninde bir alacalık bulunduğu, testislerinin şişkin olduğu vb. ifadelerle ileri geri konuşmuşlar ve bu sözleriyle de Hz. Musa'yı üzmüşlerdir. Allah, isnat ettikleri şeylerden Hz. Musa'yı beri kılmak istemiştir. Hz. Musa bir gün ıssız yerde elbisesini bir taşın üzerine koymuş, yıkanırken taş yuvarlanmış, bu esnada büyük bir kalabalık ona rastlamış ve onda bir kusur olmadığını görmüşlerdir.¹²² Böylece Allah, Hz. Musa'yı onların isnatlarından

¹⁰⁸ I.Samuel, 17/20.

¹⁰⁹ Yaremya, 4/17.

¹¹⁰ İşaya, 21/12.

¹¹¹ Hezekiel, 33/7.

¹¹² Hoşea, 9/7; II.krallar, 9/11-13.

¹¹³ Harman, Ö. Faruk, Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler, s. 135.

¹¹⁴ Araf, 7/138; Çıkış, 14/21, 22.

¹¹⁵ Çıkış, 14/30.

¹¹⁶ Taha, 20/80.

¹¹⁷ Araf, 7/160; Çıkış, 13:19, 20.

¹¹⁸ Taha, 20/85.

¹¹⁹ Taha, 20/86.

¹²⁰ Araf, 7/148; Bakara, 2/92.

¹²¹ Araf, 7/138.

¹²² Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr, (ö.h.310), (1884), Câmiu'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-Kur'ân,(Tah., Muhammed Ali Sabuni, Salih Ahmed Rıza), (Çev., Mehmet Keskin), Matbaatü'l-Âmire, İstanbul. s. 1844.

beri kılmıştır.

İsrailoğullarının Hz. Musa'ya yapmış olduğu diğer bir eziyet/iftira ise onun zina ettiğini ima etmeleridir. Karun, kötü bir kadına mal vererek Hz. Musa'ya iftirada bulunmak üzere teşvik etmiş fakat kadın Karun ile aralarında geçen diyalogu itiraf edivermiştir.¹²³ Allah bu yolla Hz. Musa'yı temize çıkarmış ancak İsrailoğulları bu iftiralara inanarak onu üzmüşlerdir. Kur'an'da Allah, İsrailoğullarının Hz. Musa'ya eziyet etmesini eleştirmiş ve O'nun İsrailoğullarının söyledikleri iftiraldan beri ve Allah katında değerli bir kişi olduğunu¹²⁴ bildirmiştir.

3.2. Peygamberlerden Ölçüsüz İstekte Bulunmaları ve Haksız Yere Peygamberleri Öldürmeleri

Allah, İsrailoğullarına birçok nimet vermiş ve onların içinden birçok peygamber göndererek onları yaşadığı çağdaki toplumlara üstün kılmıştı.¹²⁵ Ancak onlar kendilerine gönderilen ve en üstün peygamber kabul ettikleri Hz. Musa'ya yönelik ölçüsüz isteklerde bulunmuşlardır. Mesela puta tapan bir kavmin yanından geçerken “Onların putları gibi bize de tanrılar yap.”¹²⁶ demeleri bunlardandır. Yine İsrailoğullarının ölçüsüz istekleri bununla sınırlı kalmamış ve Hz. Musa'ya, “Allah'ı apaçık görmedikçe sana inanmayacağız”¹²⁷ diyerek daha da aşırı gitmişler ve isteklerinin ölçüsüz olduğunu bir kez daha ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde Medineli Yahudilerde Hz. Muhammed'e “Ateşin yiyeyeceği bir kurban getirmediğince hiçbir peygambere inanmamak üzere Allah bize âhid verdi.”¹²⁸ demişlerdir. Kur'an, Yahudilerin gerek bu sözlerini, gerekse de Hz. Musa'ya ve Hz. Muhammed'e karşı tutum ve davranışlarını eleştirmiş, Hz. Muhammed'in onlara şöyle demesini istemiştir: “*Benden önce peygamberler size belgeler ve dediğiniz şeyi getirdi. Doğru sözlü iseniz niçin onları öldürdünüz?*”¹²⁹

Yahudiler peygamberlerden ölçüsüz isteklerde bulunmanın ötesine de geçerek onlara karşı kibirlenip, onları yalanlamamışlar hatta öldürmüşlerdir.¹³⁰ Örneğin Amos, İsha'ya,¹³¹ Zekeriya ve Yahya gibi peygamberler onlar tarafından katledilmiştir.¹³² İsrailoğullarının haksız yere öldürdükleri peygamberlerin sayısının 300 olduğunu¹³³ bildiren rivayetler de vardır. Kur'an Yahudilerin peygamberlerden ölçüsüz isteklerde bulunmalarını¹³⁴ ve peygamberleri haksız yere öldürmelerini sert bir şekilde eleştirerek¹³⁵ onlara yaptıklarının cezasını en şiddetli şekilde görececeklerini¹³⁶ bildirmiştir.

3.3. Hz. Muhammed'i ve Peygamberlerin Bir Kısmını Yalanlamaları

Allah, ilk insan olarak yarattığı Hz. Âdem'i¹³⁷ aynı zamanda ilk peygamber olarak

¹²³ Yazır, M. Hamdi, (1971), Hak Dini Kur'an Dili, Eser Neşriyat, İstanbul. C.6, s. 3942.

¹²⁴ Ahzâb, 33/69.

¹²⁵ Bakara, 2/122.

¹²⁶ Araf, 7/138.

¹²⁷ Bakara, 2/55.

¹²⁸ Ali İmran, 3/183.

¹²⁹ Ali İmran, 3/183.

¹³⁰ Bakara, 2/87.

¹³¹ Harman. “Yahudilik”, DİA, c.43, s. 222.

¹³² Neseî, Medarikü't Tenzi'l ve Hakaiku't- Te'vil, C. 1, s.52.

¹³³ İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmâil b. Ömer, (ö.h.774), (1980), Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm, Dâru'l Meârif, Beyrut. C.1, s.355.

¹³⁴ Bakara, 2/55; Ali İmran, 3/ 183; A'raf, 7/138.

¹³⁵ Bakara, 2/61, 87; Ali İmran, 3/21, 183.

¹³⁶ Ali İmran, 3/21.

¹³⁷ Bakara, 2/30, Ali İmran, 3/59.

görevlendirmiştir. Hz. Âdem'le birlikte her kavme uyarıcı bir peygamber göndermiştir.¹³⁸ Yahudiler, kendilerine gönderilen peygamberlerin bir kısmına iman etmişler, diğerlerini inkâr etmişler,¹³⁹ eziyet etmişler,¹⁴⁰ ölçüsüz isteklerde bulunmuşlar,¹⁴¹ büyüklük taslamışlar ve yalanlayıp öldürmüşlerdir.¹⁴²

Yahudiler, Hz. Muhammed'in peygamber olarak geleceğini biliyorlardı. Çünkü bu bilgi Tevrat'ta yer almaktaydı.¹⁴³ Bir yoruma göre Kur'an da Yahudilerin, Hz. Muhammed'i kendi öz oğullarını tanıdıkları gibi tanımalarına rağmen gerçeği gizlemiş olduklarını,¹⁴⁴ o'nu yalanladıklarını¹⁴⁵ ifade etmiştir. Ayrıca Allah'ın, Hz. Muhammed'i gelecek bütün peygamberlere ve ümmetlere bildirdiğini ve onlardan Hz. Muhammed gelince o'na inanıp yardımcı olacaklarına dair söz alındığını,¹⁴⁶ ancak Yahudiler ve Hıristiyanlar'ın sözlerini tutmadıklarını,¹⁴⁷ gerçeği bile gizlediklerini¹⁴⁸ ve onu (s.a.s.) inkâr ettiklerini bildirmiştir.¹⁴⁹ Velhasıl Allah, İsrailoğullarından gelecek o peygambere yardımcı olup onu desteklemeleri, namaz kılıp zekât vermeleri konusunda söz almıştı. Ancak onlar verdikleri sözleri bozmuşlar ve Allah onlara lanet etmiştir.¹⁵⁰

Allah'a verdikleri sözlerini ve yeminlerini önemsiz bir menfaat karşılığı bozanların ahirette hiçbir nasibi olmayacağını; kıyamet gününde Allah'ın, onlarla konuşmayacağını, yüzlerine bakmayacağını, onları temize çıkarmayacağını ve onlar için acı bir azap olacağını¹⁵¹ Kur'an bildirmektedir. Ayrıca Kur'an, onların bu tutumları sebebiyle zalim olduklarını,¹⁵² kendilerine apaçık belgeler geldikten sonra inkâr eden bir milleti Allah'ın doğru yola ulaştırmayacağını¹⁵³ inkârları sebebiyle Allah'ın, meleklerin ve insanların hepsinin lanetine uğrayacaklarını,¹⁵⁴ cehennemde azap çekeceklerini ve azaplarının hafifletilmeyeceğini¹⁵⁵ ifade etmiş ancak tevbe edip hallerini düzeltirlerse Allah'ın, onları affedileceğini bildirmiştir.¹⁵⁶

3.4. Peygamberlere İftira Atmaları

Kur'an-ı Kerim, Yahudilerin kutsal kitabı olan Tevrat'ın Allah tarafından gönderildiğini¹⁵⁷ kabul etmekte ancak Yahudilerden bir kısmının kitabı tahrif ettiklerini,¹⁵⁸ kelimelerin bir kısmını yerlerinden değiştirdiklerini,¹⁵⁹ kitabın aslını

¹³⁸ İbrahim, 14/4.

¹³⁹ Enam, 6/20.

¹⁴⁰ Ahzab, 33/69.

¹⁴¹ Araf, 7/138; Bakara, 2/ 55; Ali İmran, 3/183.

¹⁴² Bakara, 2/87.

¹⁴³ Tesniye, 18/ 18, 19.

¹⁴⁴ Bakara, 2/146.

¹⁴⁵ Ali İmran, 3/184.

¹⁴⁶ Hamidullah, Muhammed, (1967), İslam Peygamberi, (Çev. M. Said Mutlu), C.1 s.368-372-380-382-425.

¹⁴⁷ Araf, 7/157.

¹⁴⁸ Ali İmran, 3/71.

¹⁴⁹ Bakara, 2/89-92; En'am, 6/20.

¹⁵⁰ Maide, 5/12, 13.

¹⁵¹ Ali İmran, 3/77.

¹⁵² Enam, 6/21.

¹⁵³ Tevbe, 9/86.

¹⁵⁴ Tevbe, 9/87.

¹⁵⁵ Tevbe, 9/88.

¹⁵⁶ Tevbe, 9/89.

¹⁵⁷ Maide, 5/44.

¹⁵⁸ Bakara, 2/75.

¹⁵⁹ Nisa, 4/46; Araf, 7/162.

unuttuklarını¹⁶⁰ bildirmektedir.

Yahudi kutsal metinlerden anlaşıldığı kadarıyla onlar, peygamberlerle ilgili bölümleri de tahrif etmişlerdir. Bunun sonucunda peygamberler hakkında yanlış şeyler düşünmüşler, sıradan bir insanın dahi yapması yasak olan fiilleri peygamberlere isnat etmişlerdir.¹⁶¹

Müslümanların kahir ekseriyeti peygamberleri “ismet” sıfatı ile vasfederler ancak Yahudiler bu konuda farklı düşünürler. Onlar peygamberlerin hırsızlık,¹⁶² zina,¹⁶³ yalan,¹⁶⁴ sarhoş olma,¹⁶⁵ putlara tapma¹⁶⁶ ve benzeri günahları işleyebileceklerini söylerler.¹⁶⁷ Yani onlara göre peygamberler, Allah tarafından günah işleme hususunda koruma altına alınmamışlardır. Ancak onlar, peygamberlerin sadece ilahi kelamı insanlara eksiksiz tebliğ hususunda masum olduklarına inanmışlardır.¹⁶⁸ Buna binaen ismet sıfatı istisna olmak üzere İslam dinindeki peygamberlik vasıflarından sıdk, emanet, fetânet ve tebliğ sıfatları Yahudi anlayışında da geçerlidir.¹⁶⁹

Yahudilerin peygamberlere dair yanlış düşüncelerinden biri de peygamberlik müessesesini Hz. İbrahim’le başlatıp, daha önce yaşamış olan Hz. Âdem ve Hz. Nuh gibi peygamberleri kabul etmemeleridir.¹⁷⁰

Tevrat’ta peygamberlere yapılan birçok iftira bulunmaktadır. Örneğin Hz. Lut kentten ayrılıp dağa yerleşince, Hz. Lut’un kızlarının babalarına şarap içirip sarhoş ettikleri ve babaları sarhoş olunca da O’nunla cimada bulunup hamile kaldıkları yönündeki ifadeler¹⁷¹ ile Hz. Davut hakkında ki “Davut Uriya’nın karısı Bat-Şeva ile yatıp zina yaptı,¹⁷² sonra kadın hamile kaldı.”¹⁷³ cümleleri bunlardandır.

Yahudiler; Hz. Musa’nın kardeşi Hz. Harun’un put yapan bir kişi olduğunu,¹⁷⁴ söylemişlerdir. Ancak Kur’ân, Yahudilerin Hz. Harun ile ilgili iddialarını yalanlayıp, Hz. Harun’u temize çıkarmış ve Yahudilerin iddia ettiklerinin aksine put yapanın Hz. Harun değil, Sâmiri adında birisi olduğunu ifade etmiştir.¹⁷⁵

Yahudiler Hz. Süleyman hakkında da iftiralarda bulunmuşlardır.¹⁷⁶ Tevrat’ta: “Süleyman yaşlanınca karıları onu başka ilahların ardından yürütmek üzere saptırdılar.”¹⁷⁷ ifadesiyle Hz. Süleyman’ın ömrünün sonlarına doğru Allah’ı bırakıp da putlara tapmış olduğunu iddia etmişlerdir.

¹⁶⁰ Maide, 5/13.

¹⁶¹ Tekvin, 9/20-25; 19/30-36; Çıkış, 32/1-4; I.Krallar, 11/3-4; II.Samuel, 11/4, 5.

¹⁶² Yaremya, 23/14.

¹⁶³ Tekvin, 19/33, 34, 35; II. Samuel, 11-4; Yaremya, 23/12, 13, 14.

¹⁶⁴ Tekvin, 12/12, 13, 19.

¹⁶⁵ Tekvin, 9/21; 19/32.

¹⁶⁶ Çıkış, 32/1-4.

¹⁶⁷ Yaremya, 23/14-21; Hezekiel, 22/25.

¹⁶⁸ Yaremya, 23/22.

¹⁶⁹ Hasanov, Eldar, (2014), “Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, c.3, S.4, s. 676-695.

¹⁷⁰ Tesniye, 34/10-12.

¹⁷¹ Tekvin, 19/30-36.

¹⁷² II.Samuel, 11/4.

¹⁷³ II.Samuel, 11/5.

¹⁷⁴ Çıkış, 32/1-4.

¹⁷⁵ Taha, 20/ 85-97.

¹⁷⁶ I.Krallar, 11/3.

¹⁷⁷ I.Krallar, 11/4.

Yahudilerin çoğu Hz. Süleyman'ın nübüvvetini inkâr etmişler, onu krallardan birisi olarak görmüşler, onun döneminde yaşayanlar onun, krallığını sihir sayesinde edindiğine inanmışlardır.¹⁷⁸ Ancak Kur'ân, onların bu iddialarının aksine Hz. Süleyman'ın değil, sihir öğretileri nedeniyle şeytanların inkârları sabit olduğunu¹⁷⁹ buyurarak onların Hz. Süleyman ile ilgili iftiralarını reddetmiş ve Hz. Süleyman'ın masum, sâlih ve daima Allah'a yönelen bir kul olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “*Biz Davud'a Süleyman'ı armağan ettik, Süleyman ne güzel bir kuldu. Doğrusu O, daima Allah'a yönelirdi.*”¹⁸⁰

3.5. Peygamberler Arasında Ayrım Yapmaları

Yahudilikte peygamberlerin; tanrının insanlara yönelik iradesini onlara ulaştırmak,¹⁸¹ onları gelecek hususunda uyarmak, gerektiğinde gelecekte vuku bulacak olayları önceden haber vermek,¹⁸² kendisine bir konuda danışıldığında o konu hakkında bilgi vermek gibi görevleri vardır.¹⁸³ Yahudiler peygamberliğin Hz. İbrahim'le başladığını¹⁸⁴ iddia etmişler ve Kur'an-ı Kerim'in peygamber olduklarını belirttiği ve Hz. İbrahim'den önce yaşamış olan insanlığın ilk atası Hz. Âdem ve insanlığın ikinci babası olarak nitelendirilen Hz. Nuh gibi peygamberleri, peygamber olarak kabul etmemişlerdir. Hâlbuki Kur'an Hz. İbrahim'den önce de birçok peygamberin gelip geçtiğini bildirmiştir.¹⁸⁵

Yahudiler, Hz. Muhammed'i yalanlamışlar¹⁸⁶ ve inkâr etmişler,¹⁸⁷ peygamberler arasında ayrım yaparak kimine inanmışlar, kimini inkâr etmişlerdir.¹⁸⁸ Ayrıca büyüklük taslayarak¹⁸⁹ onları öldürmeye teşebbüs etmişler¹⁹⁰ ya da haksız yere öldürmüşlerdir.¹⁹¹ Hz. Musa'yı Tanrı Yahve ile Sina dağında görüşmesi sebebiyle peygamberlerin en üstünü saymışlardır.¹⁹²

Kur'an, Yahudilerin peygamberlerle ilgili yanlış inanç, davranış ve tutumlarını eleştirmiş ve “Hz. Peygamber'in Rabbi tarafından kendisine verilene iman ettiğini, Müminlerinde her birinin Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman edip, hiçbir peygamber arasında ayrım yapmadığını” vurgulamıştır.¹⁹³ Allah, Kur'an'da bir başka ayette de Yahudi ve Hıristiyanlara hitaben doğru yolu bulmaları ve kurtuluşa ermeleri için: “*Eğer onlar da sizin inandığınız gibi inanırlarsa doğru yolu bulmuş olurlar; dönerlerse mutlaka anlaşmazlık içine düşmüş olurlar.*”¹⁹⁴ buyurmuş, Yahudi ve Hıristiyanların, peygamberler arasında ayrım yapmadan, Mü'minler gibi iman etmelerini istemiştir.

¹⁷⁸ Ebu Abdullah Fahreddin Muhammed b. Ömer Fahreddin Er-Râzi,(2013), Mefatihül Gayb, Daru'l Kutubü'l İlmiyye, Beyrut. C. 1, s.607.

¹⁷⁹ Bakara, 2/102; Kurtubî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed el-Ensârî, (ö.h.671), (1936), Câmiu li Ahkâmi'l-Kur'ân, Dâru'l-Kütübî'l-Mısriyye, Kahire. C.1, s.42.

¹⁸⁰ Sad, 38/30.

¹⁸¹ Tesniye, 18/21, 22.

¹⁸² Çıkış, 4/9.

¹⁸³ Aydın, Fuat, Yahudilik, s. 87.

¹⁸⁴ Tekvin, 20/7.

¹⁸⁵ Bakara, 2/30, 31, 32, 33; Nisa, 4/1, 163; En'am, 6/98; Araf, 7/26, 27, 31, 35, 59; Hud, 11/25.

¹⁸⁶ Ali İmran, 3/184.

¹⁸⁷ Maide, 5/14.

¹⁸⁸ Enam, 6/20.

¹⁸⁹ Bakara, 2/87.

¹⁹⁰ Nisa, 4/157.

¹⁹¹ Bakara, 2/87, 91; Ali İmran, 3/112; Nisa, 4/155.

¹⁹² Tesniye, 34/10-12.

¹⁹³ Bakara, 2/136, 285.

¹⁹⁴ Bakara, 2/137.

3.6. Hz. İbrahim'in Yahudi Olduğunu İddia Etmeleri

Hz. İbrahim'in üç semavi din içinde önemli bir yeri olmuştur. Kitabı Mukaddes'te Hz. İbrahim, İbranelerin atası, inanların babası ve Allah dostu olarak takdim edilmiştir.¹⁹⁵ Orada Hz. İbrahim'in soy şeceresi: "Nuh, Sam, Arpaşad, Şelah, Eber, Peleg, Reu, Seruc, Nahor, Terah, Abram şeklinde gösterilmiştir."¹⁹⁶

Tevrat'a göre Hz. İbrahim Keldanilerin Ur şehrinde doğmuş¹⁹⁷ ve ilk vahiyde burada gelmiştir. Allah, o'nu peygamber olarak seçmiş, o'na soyunun büyük millet olacağını, yeryüzünün bütün milletlerinin o'nda mübarek kılınacağı müjdesini vermiştir.¹⁹⁸

Hristiyanların kutsal kitabında da yeryüzünün bütün milletlerinin, Hz. İbrahim'in vasıtasıyla ilahi nura nail oluşu, insanların Hz. İbrahim'in imanıyla salih oldukları,¹⁹⁹ Hz. İbrahim'in imanını taklit edip, o imanla yaşayanların O'nun manevi çocukları oldukları²⁰⁰ ifade edilmiştir. Hristiyanlara göre, Hz. İbrahim'e iman edenler, O'nun vasıtasıyla mübarek kılınmışlardır. Yahudiler Hz. İbrahim'e kan bağıyla, kendileri de iman bağı ile bağlıdırlar ve Hz. İbrahim inananların babasıdır.²⁰¹

Yahudilik ve Hristiyanlıkta Hz. İbrahim'in önemli bir konumu olduğu gibi İslam dini için de Hz. İbrahim önemli olmuştur. Bununla birlikte Yahudiler ve Hristiyanlar Hz. İbrahim hakkında münakaşa etmiş,²⁰² her bir grup Hz. İbrahim'in kendi dinleri üzerine olduğunu iddia edip, ispat etmeye çalışmıştır.²⁰³ Bunun üzerine Allah Teala: "*Ey Ehl-i kitap! İbrahim hakkında niçin münakaşa ediyorsunuz?*"²⁰⁴ ayetini indirmiştir.²⁰⁵ Devamında Yüce Allah "*Bilgi sahibi olmadığınız konuda niçin tartışyorsunuz? Oysaki Allah, her şeyi bilir, siz ise bilmezsiniz.*"²⁰⁶ buyurarak Hz. İbrahim hakkında tartışmaların yersiz olduğunu, bu konuda kendisinin bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bu konuda Allah, "*İbrahim ne Yahudi ne de Hristiyan idi; fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir Müslüman idi; müşriklerden de değildi.*"²⁰⁷ ayetiyle Hz. İbrahim'in Yahudi veya Hristiyan olmadığını açıkça ortaya koymuştur.

SONUÇ

Yahudi inanişında peygamberlerin; Rab Yahve'nin, insanlara yönelik iradesini, onlara ulaştırma, onlara doğru yolu gösterme, gelecekte olacak olayları önceden haber verme, soruları cevaplama, emir yasakları halka iletme gibi görevleri bulunmaktadır. İslam'a göre de

¹⁹⁵ Tekvin, 11/26; Galatyalılara Mektup, 3/7-9; Yakup'un Mektubu, 2/23.

¹⁹⁶ Tekvin, 11/10-26; I.Tarihler, 1/24-27; Harman, Ömer Faruk (2007), "Yahudilik ve Hristiyanlıkta Hz. İbrahim", Hz. İbrahim Sempozyumu, 17-18 Ekim 2007, (Ed. Ali Bakkal), Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat Ve Araştırma Vakfı Yayınları, s. 51-58, Şanlıurfa.

¹⁹⁷ Tekvin, 11/28-31; 15/7; Nehemya, 9/7.

¹⁹⁸ Tekvin,12/1-3; 18/18.

¹⁹⁹ Romalılara Mektup, 4/3; Tekvin, 15/6.

²⁰⁰ Romalılara Mektup, 4/11-12.

²⁰¹ Harman, Yahudilik ve Hristiyanlıkta Hz. İbrahim, s.56.

²⁰² Ali İmran, 3/65, 67.

²⁰³ Ali İmran, 3/67.

²⁰⁴ Ali İmran, 3/ 65.

²⁰⁵ İbn Kesir, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm, C.4, s.1278-1279

²⁰⁶ Ali İmran, 3/66.

²⁰⁷ Ali İmran, 3/67.

TİDSAD

peygamberlerin Allah'ın buyruklarını insanlara ulaştırma ve onlara doğru yolu gösterme gibi görevleri bulunmaktadır. Bu yönüyle Yahudiliğin peygamberlik anlayışı, Kur'an-ı Kerim'le örtüşmektedir.

Yahudiliğin kutsal metinlerinde kadın peygamberden bahsedilmiş ve bunlar hakkında bilgiler verilmiştir. Kur'an'da ise adı anılan peygamberler arasında kadın yer almamaktadır. Bu çerçevede kadın peygamber olduğuna dair kesin bir bilgi yoktur.

Yahudilikte, Rab Yahve tarafından görevlendirilen peygamberler, gerektiğinde kendilerine inanmayan insanlara, peygamberliklerini ispat etmek için, Rab Yahve'nin izniyle mucizeler gösterebilmektedir. Bu çerçevede peygamberlerin gerektiğinde mucizeler gösterebilmesi İslam'daki peygamberlik anlayışı ile örtüşmektedir. Çünkü İslam'a göre de peygamberler kendilerine inanmayan insanlara, peygamberliğini ispat etmek için, Allah'ın izniyle mucizeler gösterebilmektedir.

Yahudilikte peygamberlik, seçilmişlikle doğrudan bağlantılıdır. Her ne kadar Rab Yahve başka milletlerden peygamber seçmiş olsa da peygamberlik vazifesi daha çok İsrailoğullarıyla özdeşleştirilmiştir. Böylece onlar seçilmiş, üstün kavim olduklarına inanmışlar ve kendilerini diğer kavimlerden üstün görmüşlerdir. Onların bu şekilde kendilerini seçilmiş ve üstün görmelerini Kur'an-ı Kerim, reddederek Allah katında hiçbir ırkın, hiçbir kavmin diğer ırklara ve milletlere üstünlüğü olmadığını ortaya koymuş, üstünlüğün ancak takva ile olduğunu beyan etmiştir. Bu sebeple Yahudilerin kendilerini üstün ve seçilmiş bir millet olarak görmesi Kur'an-ı Kerim'in verilerine aykırıdır.

Yahudiler peygamberlik müessesesini Hz. İbrahim'le başlatmışlardır. Kur'an, onların bu inançlarını reddetmiş ve Hz. İbrahim'den önce peygamberlerin gönderildiğini ifade etmiştir. Yahudiler, Hz. İbrahim'in Yahudi, Hıristiyanlar ise Hıristiyan olduğunu iddia etmişler ve birbirleriyle bu konuda tartışmışlardır. Kur'an, Tevrat ve İncil'in Hz. İbrahim'den sonra indiğini ifade etmiş ve Hz. İbrahim'in Yahudi ve Hristiyan olmadığını aksine Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir Müslüman olduğunu ilan etmiştir.

Yahudiler, peygamberliğin en mükemmel haline Hz. Musa ile ulaştığını iddia etmişler ve Hz. Musa'yı diğer peygamberlerden üstün görmüşlerdir. Peygamberliğin Malaki ile sonlandığını söyleyen Yahudiler, Malaki'den sonra gelen Hz. İsa ve Hz. Muhammed gibi peygamberleri yalanlayıp, inkâr etmişlerdir. Kur'an, onların Hz. Musa'yı diğer peygamberlerden üstün tutmalarını, Hz. İsa ve Hz. Muhammed gibi peygamberlere iman etmeyip peygamberler arasında ayırım yapmalarını eleştirmiştir. Ayrıca Kur'an'da Hz. Muhammed'in son peygamber olduğuna vurgu yapılmış, bütün peygamberlere iman etmenin gerekliliği beyan edilmiştir.

Yahudiler kutsal kitaplarını tahrif edip, değiştirmişlerdir. Bundan peygamberlik kurumu da payını almıştır. Bu çerçevede Hz. Musa, Hz. Harun, Hz. Lut, Hz. Davut ve Hz. Süleyman hakkında çirkin iftiralarda bulunmuşlardır. Kur'an, Yahudileri, peygamberlere yapmış oldukları iftiralar sebebiyle eleştirmiştir.

Allah, Yahudilere sayısız nimetler vermiştir. Ancak bütün bu nimetlere rağmen onlar Allah'a ve Allah'ın göndermiş olduğu peygamberlere karşı nankörlük etmişler, onlardan ölçüsüz istekte bulunmuşlardır. Kendilerine gönderilen peygamberlerden bir kısmına iman

etmedikleri gibi bazılarını da haksız yere öldürmüşlerdir. Kur'an, Yahudileri bu tutumlarından dolayı eleştirmiş ve onların üzerlerine açlık sefalet, yoksulluk, aşağılık damgası vurulduğunu; lanetlendiklerini ve ahirette çetin bir azap göreceklerini ifade etmiştir.

KAYNAKLAR

- Adam, Baki.(2010). Yaşayan dünya dinleri. Ş.Gündüz(yay. Haz.). Yahudilik. s. (205-275). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Aydın, F. (2004). Yahudilik. İstanbul: İnsan Yayınevi.
- Aydın, M. (2002). Dinler tarihine giriş. Konya: Din Bilimleri Yayınevi.
- Doğrul, Ömer R. (1963). Yeryüzündeki dinler tarihi. İstanbul: İnkılap-Aka Kitapevi.
- Gürkan, Salime L. (2016). Ana hatlarıyla yahudilik. İstanbul: İsam Yayınları.
- Hamidullah, M. (1967). İslam Peygamberi. (M.Said Mutlu, çev.) İstanbul: İrfan Yayınevi
- Harman, Ömer F. (2007) Yahudilik ve Hıristiyanlıkta Hz. İbrahim, 17-18 Ekim 2007, s. 51-58, Şanlıurfa: Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı Yayınları.
- Harman, Ömer F.(1995).Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler. İslam Tetkikleri Dergisi. C.IX. s. 127-161.
- Harman, Ömer Faruk. "Yahudilik", Türkiye diyanet vakfı islam ansiklopedisi. C.43 TDV Yayınları, Ankara 2013, s. 187-211.
- Hasanov, E. (2014). Yahudilikte peygamberlik ve peygamberler. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. C.III. sayı. IV. s. 676-695
- İbn Kesir, Ebu'l-Fidâ İsmâil b. Ömer. (2005). Hadislerle Kur'an-ı Kerim Tefsiri. (Çev.Bekir Karlığa- Bedreddin Çetiner), İstanbul.
- Kurtubi, Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensari. (1936). el-Câmi'u li ahkâmi'l-kur'ân, Kahire: Dâru'l-Kütübi'l-Mısriyye, C.I.
- Leeuw, G.Van der.(1970). La Religion, Dan Son Esence Et Ses Manifestatios. Paris.
- Sinanoğlu, Mustafa.(1995). Kitab-ı mukaddes ve kur'an-ı kerim'de nübüvvet. Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İstanbul.
- Taberi, Ebu Cafer ibn Cerir Muhammed b.Cerir b. Yezid. (t.y.). Camiu'l beyan an te'vili ayi'l kur'an. (tah. Muhammed Ali Sabuni, Salih Ahmed Rıza). (ter.Mehmet Keskin). C.IV. İstanbul.
- Taşdelen, E.(2010).Yahudilikte nübüvvet. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uğur, H. (2008). Kur'an'ın tasdik ettiği Tevrat'taki konular. Basılmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yazır, Elmalılı Hamdi. (1971). Hak Dini Kur'an Dili. C.VI. İstanbul: Eser Kitapevi.